

Podíl českých potravin na trhu

Komentář Ing. Libora Dupala

(Programový ředitel a předseda správní rady SČS, člen správní rady Evropského úřadu pro bezpečnost potravin (EFSA), dupal@konzument.cz)

Citace do úvodu:

Sdružení českých spotřebitelů považuje za důležité, aby existovaly určité formy zviditelňování a podpory nakupování domácí produkce; platí to i pro zemědělské a potravinářské produkty.

Zásadně ale prosazujeme, aby se taková podpora orientovala na kvalitní výrobky. Odmítáme paušalizování, že co český výrobek, to kvalitní produkt, a naopak, že původ z té či oné země je značkou kvality či nekvality.

Uvedená povinnost řetězců, totiž uvádět pořadí pěti zemí „původu“ zboží, je výsledkem nechytrého politického rozhodnutí, postaveného právě na emoční vlně vnímání, že „co je české, to je hezké“.

Vymahatelnost tohoto opatření bude problematická a prodejci nepochybně budou hledat cesty, jak podíl „módního“ českého původu ve zveřejňované „statistice“ uměle navyšovat. Např.: jak bude zařazeno zboží s privátními značkami? Tušíme, že nikoliv pod hlavičkou polského dodavatele, přesto že tak většinou je. Atd.

Naše sdružení bude pokračovat ve svých snahách orientovat spotřebitele na kvalitu a nikoliv na cenu; důležité je, aby se spotřebitel vyznal v těch znacích v označení, které mu kvalitu zaručují. Je to nelehká cesta, ale dle našeho názoru jediné správná.

Tyto řádky publikovalo SČS v roce 2015 před zavedením povinnosti, aby větší maloobchodní provozovny u vchodu zveřejňovaly pořadí pěti zemí „původu“ prodávaného zboží. Nepřekvapivě (tedy pro nás) tento projekt tento projekt „krachl“, úsilí „reformátorů“ trhu nikoliv. Plní elánu přicházejí s další ideou, tentokrát již zcela v rozporu s principy evropského volného pohybu zboží. Maloobchod bude muset nabízet zboží ve stanovených kvótách potravin českého původu. Pro začátek 55%, a dále s progresivním nárůstem každý rok... A nepřekvapí (tedy opět nás), že i když se tak děje iniciativou poslanců, s pochopením, ne-li podporou ministra zemědělství.

Myšlenka samozřejmě vyvolává reakce a komentáře zástupců různých zainteresovaných stran. Z řad politiků zaznívají různé postoje, za pozorovatele dění alespoň mini-poznámka, že někteří bojovníci proti regulaci ze strany EU najednou bez skrupulí prosazují národní opatření, které je evidentně v rozporu s evropským právem. Takže na vině je opět ta zlá Evropa...

Obchod varuje před touto deformací trhu a nepříznivým dopadem na spotřebitelské ceny.

A zemědělci (Agrární komora) v této souvislosti (sic?) obviňují obchodní řetězce, že myslí jen na krátkodobý zisk. Ještě že naši zemědělci myslí a podnikají v dlouhodobé perspektivě, bez vidiny krátkodobých zisků: Za posledních 30 let vybavili lány s kdysi rozoranými mezemi množstvím remízků, které dokonale udržují vodu v krajině a zabraňují splavování úrodné ornice do vodních toků. Zhrdají

dotacemi, které jen kazí mravy, a proto zásadně nevysazují řepku, ale prodělečné plodiny, které od nich nakonec obchod a výroba ani neodkoupí. Zahraničním odběratelům zásadně neprodávají, přestože jim nabízí lepší cenu, než česká zpracovatelská výroba. S tímto mravním potenciálem se potom ostatní články potravního řetězce snadno kritizují. Spotřebitelé to u nás mají nejjednodušší, těch se nikdo na nic neptá, jen za ně každý mluví. I když je dnes mediálně stvrzeno, že jen idiot nemění svůj názor, Sdružení českých spotřebitelů ho za pět let nezměnilo, a principiálně zastává postoj formulovaný v úvodu tohoto článku. **Žádné kvóty nepodporujeme.** A abychom zbytečně neparafrazovali další názory k věci, odkážeme zde na komentář brilantního komentátora jevů na českém trhu potravin či trhu obecně, pana Oldřicha Obermaiera – v separátní příloze.

A o co tedy konkrétně jde?

Novela zákona o potravinách a tabákových výrobcích, projednávaná nyní (srpen 2020) v PSP, byla Ministerstvem zemědělství předložena zejména ve vztahu k regulaci „dvojí kvality“ na trhu (problematice dvojí kvality se věnujeme na stránkách [Zde](#)). Záhy bylo podáno několik poslaneckých návrhů směřujících k zavedení výše zmíněné kvóty na podíl potravin českého původu,

Věci se týkají ustanovení článků 9b a 9c, (příčemž červeně je vyznačen poslanecký návrh) následovně:

§ 9b

(1) Při uvádění potraviny na trh lze poskytnout informaci slovy „česká potravina“, grafické znázornění stanovené prováděcím právním předpisem nebo jinou informaci zejména slovní, obrazovou nebo grafickou naznačující, že země původu potraviny je Česká republika, pokud

- a) 100 % všech složek celkové hmotnosti nezpracované potraviny, vinařských produktů nebo mléka pochází z České republiky, a prvovýroba, **narození, chov, porážka zvířat a všechny fáze výroby proběhly na území České republiky, nebo***
- b) součet hmotnosti složek pocházejících z České republiky tvoří nejméně 75 % celkové hmotnosti všech složek stanovené v okamžiku jejich použití při výrobě potraviny jiné než uvedené v písmeni a) a výroba proběhla na území České republiky; přidaná voda se nezapočítává do celkové hmotnosti všech složek, **nebo***
- c) jde o potravinu stanovenou prováděcím právním předpisem, jejíž výroba proběhla na území České republiky.*

(2) Při uvádění potraviny na trh lze poskytnout informaci slovy „vyrobena v České republice“ nebo slovy, která mají pro spotřebitele stejný význam, pokud výroba proběhla na území České republiky.

(3) Označení podle odstavce 1 písm. b) a odstavce 2 nelze použít pro vinařské produkty.

(4) Podíl potravin splňujících kritéria dle odstavce 1 písm. a), b) nebo c), bez ohledu na to, zda jsou způsobem dle odstavce 1 skutečně označeny, na trhu České republiky se stanovuje nejméně na 55 % v roce 2021. Tento podíl se každoročně zvyšuje o 5 procentuálních bodů až do roku 2027. Systém výpočtu tohoto podílu stanoví prováděcí právní předpis.

§ 9c

(1) Při uvádění potraviny na trh lze poskytnout informaci o jejím výrobcí výrazem „výrobce:“ nebo výrazem, který má pro spotřebitele stejný význam, pokud za touto informací následuje jméno a příjmení nebo název anebo obchodní firma a adresa provozovatele potravinářského podniku, který potravinu vyrobil.

(2) Pokud se sídlo provozovatele potravinářského podniku podle odstavce 1 a jeho provozovna, ve které byla potravina vyrobena, nacházejí v různých zemích, uvede se také název země, ve které se nachází provozovna, a to uvozený výrazem: „provozovna:“.

V návaznosti na ustanovení § 9b (1)c) je MZe připraveno vydat prováděcí vyhlášku.

Sdružení českých spotřebitelů, z. ú., (SČS) si klade za cíl hájit oprávněné zájmy a práva spotřebitelů na vnitřním trhu EU a ČR, přičemž zdůrazňuje preventivní stránku ochrany zájmů spotřebitelů: „Jen poučený spotřebitel se dokáže účinně hájit.“ SČS působí v řadě oblastí – pokrývá odbornost ve vztahu ke kvalitě a bezpečnosti výrobků včetně potravin, technické normalizaci a standardizaci, kvalitě a bezpečnosti služeb včetně služeb finančního trhu aj.

SČS, Pod Altánem 99/103; 100 00 Praha 10; +420 261263574; scs@konzument.cz; www.konzument.cz

Kabinet pro standardizaci, o. p. s., (KaStan) je nezávislou obecně prospěšnou společností založenou Sdružením českých spotřebitelů. Cílem je zvyšování bezpečnosti a kvality výrobků a služeb vytvářením a podporou funkce nástrojů zajišťujících účinné zapojení spotřebitelů do standardizačních procesů (technická normalizace, certifikace a posuzování shody, akreditace, dozor nad trhem), včetně uplatňování technických předpisů a norem ve prospěch spotřebitelů a korektního trhu.

KaStan, Pod Altánem 99/103; 100 00 Praha 10; +420 261263574; info@top-normy.cz; www.top-normy.cz